

BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ-I

BİREYİ TANIMANIN AMACI;

Elde edilen bilgileri bireyle paylaşarak kendini gerçekçi biçimde tanımasına yardımcı olmaktır.

ÖĞRETMENİN ÖĞRENCİLERİNİ TANIMASININ GEREKLİLİĞİ

- Öğrencilerin ilgi ve gereksinimlerine uygun ünite ve ders etkinlikleri planlamak,
- Her öğrencinin bireysel farklılıklarına göre, gizil güçlerine uygun şekilde gelişimlerini desteklemek
- Öğrencinin çevresine etkin ve dinamik bir şekilde uyum sağlayabilmesine yardımcı olabilmek,
- Öğrencilerin gerçekçi bir benlik kavramı geliştirebilmesi ve kendi problemlerini çözebilme gücü kazanmalarını desteklemek,
- Öğrencileri ilgi, güdü ve yetenekleri doğrultusunda en uygun öğrenim dalı ve mesleğe yönlendirmek
- Öğrencileri belirli bir mesleğe hazırlamak
- Sınıf-içi ilişkileri düzenlemek ve geliştirmek

BİREYİ HANGİ YÖNLERDEN TANIMAK GEREKİR?

- **Bireyin fiziksel, biyolojik özelliklerini tanıma**
 - Beden yapısı (boy, kilo gibi) ve beden sağlığı (özür ve engelleri, geçirdiği hastalıklar, vb.) gibi...
- **Davranışsal özelliklerini tanıma**
 - Genel ve özel yetenekler, ilgiler, bilgi ve beceri düzeyi, tutum ve değerler, tercih ve beklentiler, benlik tasarımı, duygusal ve sosyal uyum gibi...
- **Sosyo-kültürel ve ekonomik koşullarını tanıma**
 - Ailenin yapısı, ailenin eğitim anlayışı ve tutumları, çocuklarına ilişkin beklentiler, ailenin sosyo-kültürel, ekonomik durumu, çevredeki öğrenim olanakları, meslek alanları ve çalışma olanakları gibi...

BİREYİ TANIMADA UYULMASI GEREKEN İLKELER

- Bireyi tanımanın asıl amacı, onun **kendisini tanımasına** yardımcı olmaktır.
- Okullarda tanıma hizmetleri **tüm öğrencilere** yönelik olmalıdır.
- Öğrenci tanıma hizmetleri mutlaka **takım halinde çalışmayı** gerektirir.
- Öğrencileri tanıma hizmeti **sürekli**dir.
- Tanıma hizmetleri ile bireyler hakkında toplanan bilgiler **geçerli ve güvenilir** olmalıdır.

BİREYİ TANIMADA UYULMASI GEREKEN İLKELER (DEVAMI...)

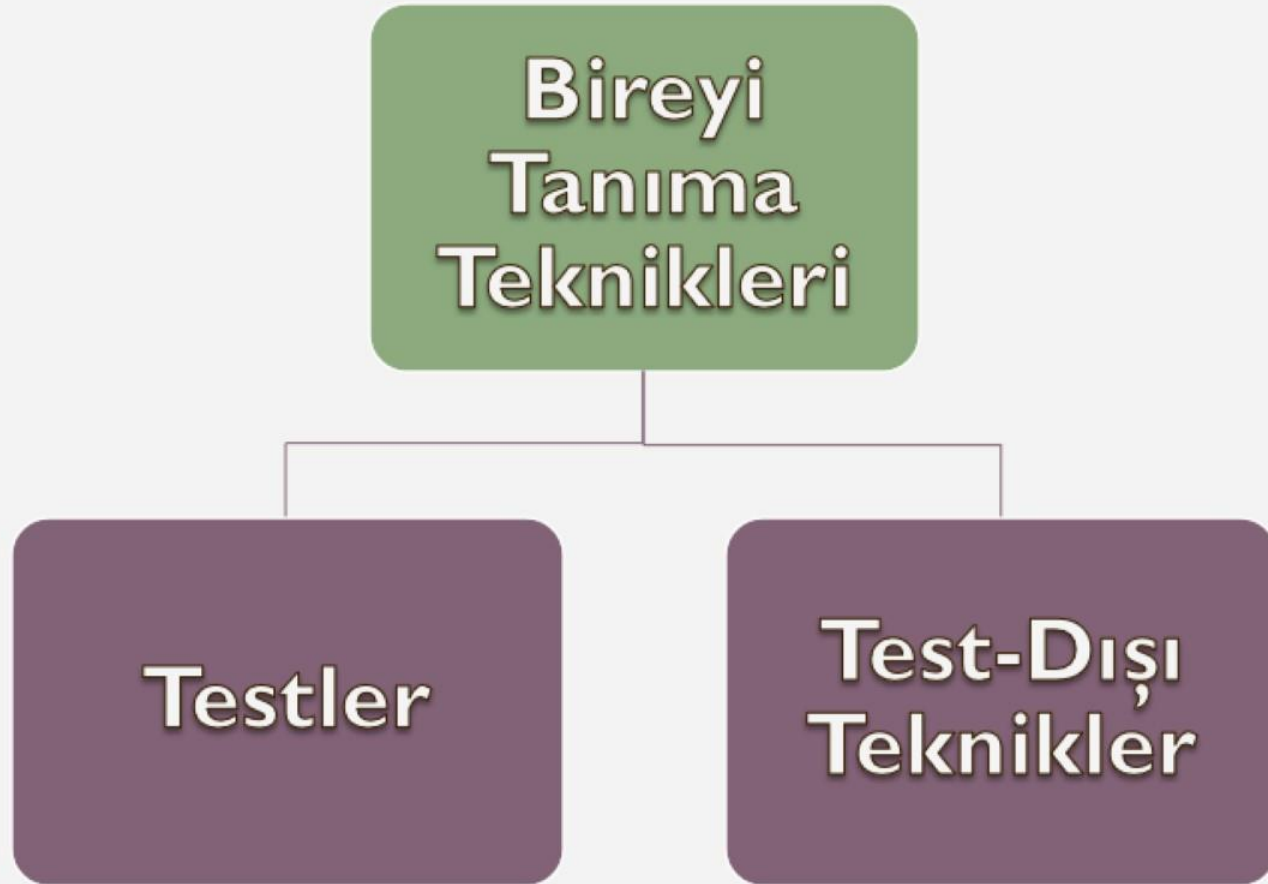
- Bireyi tanıma hizmetlerinde kullanılan psikolojik ölçme araçlarından elde edilen **sonuçları birlikte değerlendirmek** gerekir.
- Okullarda öğrenciler hakkında toplanan özel ve gizli olmayan bilgilerden öğrencilerin yanı sıra **öğretmenlerin, yöneticilerin ve velilerin de yararlanması** sağlanmalıdır.
- Tanıma hizmetlerinde bireylerin **bütün yönleri ile tanınması** bir ilke olarak benimsenmelidir.

BİREYİ TANIMAK ÜZERE GEREKLİ BİLGİLER NERELENDEN TOPLANABİLİR?

BİREYİ TANIMAK ÜZERE GELİŞTİRİLEN TEKNİK VE ARAÇLARDA TEMEL YAKLAŞIMLAR

- **Bilgi kaynağı olarak bireyin kendisine başvurmak**
 - Örneğin; otobiyografi, görüşme, anket
- **Bireyin başkaları tarafından incelenmesi yoluyla bilgi toplamak**
 - Örneğin; gözlem, kimdir bu, sosyometri
- **Bir test durumu içinde belirli uyarıcılar karşısındaki tepkileri saptama yoluyla bilgi toplamak**
 - Örneğin; projektif ölçme araçları, genel ve özel yetenek testleri

- ✓ *Teknik ve araçların seçiminde en önemli nokta “amaca uygunluk”tur.*

TESTLER

- 1950'li yıllara kadar geçen süre, testlerin altın çağı...
- C. Rogers; Testlere olan ilgide azalış (çünkü testler dışsal ve dolaylı teknikler), daha çok bireyin dünyasına odaklanmak gerekli
- Düşük geçerlik ve güvenilirlikler, kuramsal sınırlılıklar, etik kuralların ihlalleri gibi nedenler testlere olan ilgiyi azalmıştır.

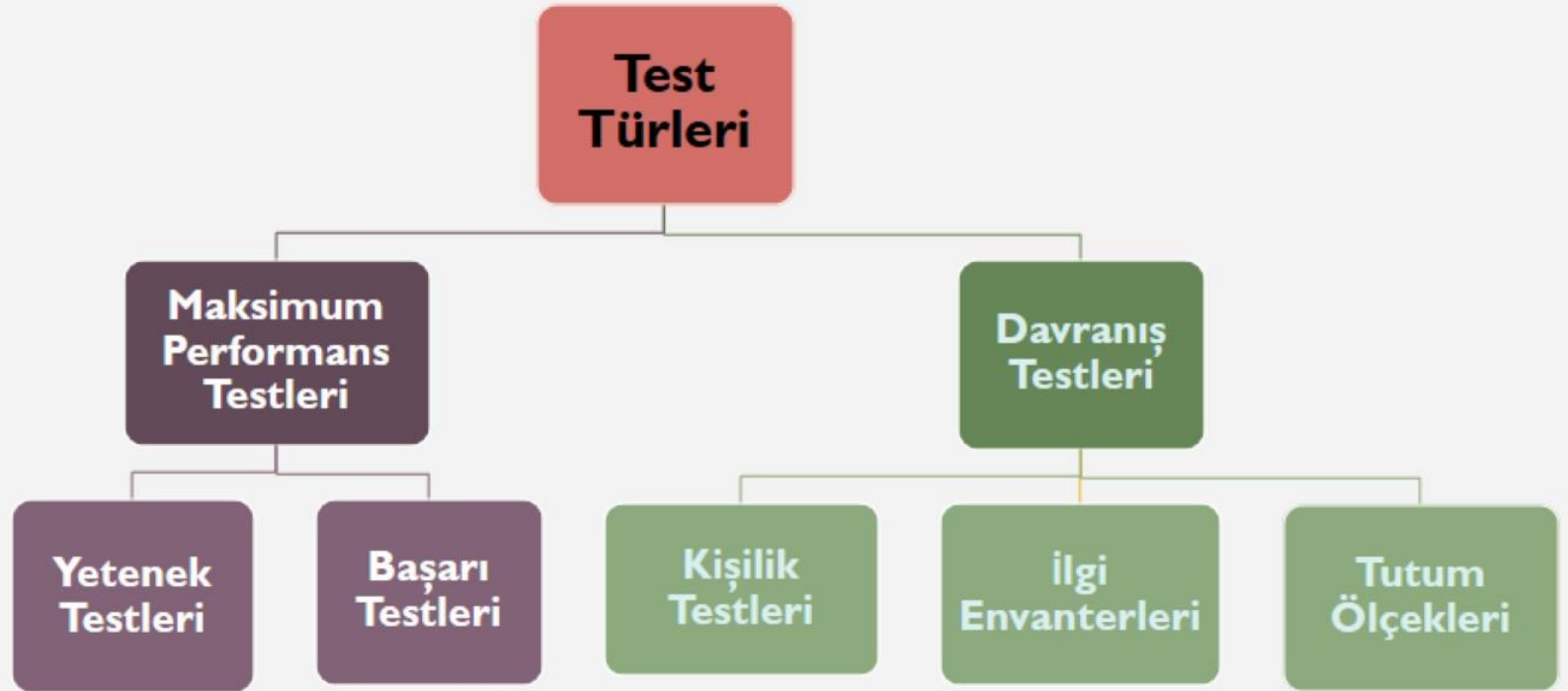
TESTLER

- Testler ile psikolojik özellikler nesnel olarak ölçülebilir.
- Ölçme; varlıklara, özelliklere, belli kurallara uyularak sembolik değerler vermektir. Testlerde bireyin özellikleri sayılarla ifade edilir.
- Ölçülen nitelikler benzer gruplarla karşılaştırılabilir ve yordama yapılabilir.
- **Psikolojik testler**, bireyin davranışını standart koşullar altında gözlemlemeye yarayan araçlardır.
- “Psikolojik testler; bireylerin herhangi bir niteliğini ölçmek amacıyla, nitelikler evrenini temsil edecek şekilde seçilmiş standart uyarıcılar takımındır” (Özgüven, 1994).

TESTLERİN KULLANIM AMAÇLARI

- **Yordama** (ileriye dönük çıkarımlar)
- **Nedenleri Saptama** (öğrenme güçlükleri veya başarısızlık nedenlerini saptama)
- **Bireysel Farkları Anlama** (özel ihtiyaçların farkına varma)
- **Kendini Tanıma** (kişilik özelliklerini tanıma)
- **Yönlendirme** (ilgili kurs ve etkinliklere yöneltme)
- **Değerlendirme** (yardımın etkililiğini değerlendirme)
- **İzleme** (gelişim uyum durumunu izleme)

TESTLERİN SINIFLANDIRILMASI

MAKSİMUM PERFORMANS TESTLERİ (1)

Yetenek Testleri

- Yetenek testleri bireyin ne yaptığını değil, **en iyi neleri yapabildiğini gösterir.**
- Yetenek “**eğitim yolu ile bilgi ve beceri kazanma gücünün karakteristik belirtisi sayılan özellikler bütünüdür**” (Kuzgun, 1992)
- Eğitimde öğrencinin yetenekleri bilinirse, ilerideki başarısını kestirmek kolaylaşır.
- **Akademik Yetenek:** Sayısal akıl yürütme, sözcükler arası ilişkileri görebilme, soyut düşünme (ALES)
- **Özel Yetenek:** Müzik yeteneği, resim özel yeteneği gibi (Konservatuvar sınavları)

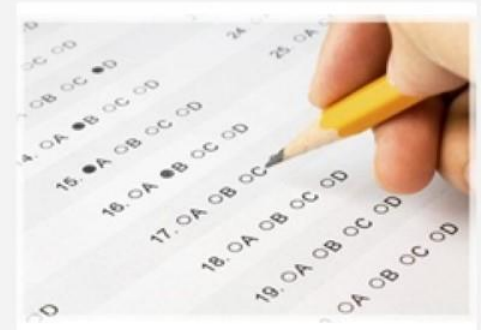
STANFORD BINET ZEKA TESTİ

MAKSİMUM PERFORMANS TESTLERİ (2)

Başarı Testleri

- Başarı testleri, eğitim sürecinde öğrenilenlerin ölçülmesi amacıyla, belirli bilgi düzeyleri için ve belirli ünite ya da ders alanlarında hazırlanmış testlerdir.
- Başarı testlerinin sağladığı bilgiler:
 - Öğrenme miktarı
 - Öğrenme oranı
 - Bireyin belli bir alandaki başarısının diğer alanlar ile karşılaştırılması
 - Öğrencinin başarısını sınıftaki diğer öğrenciler ile karşılaştırma
 - Öğrenme eksikliklerini saptama
 - Gelecek öğrenmeler için yordama yapma
 - Eğitsel ve mesleki planlamalar için bilgi toplama

DAVRANIŞ TESTLERİ (1)

İlgi Envanterleri

- **İlgi:** “Bireyin, bir objeye, bir eyleme veya bir kimseye, olguya, belirli bir süreklilikle bağlanması, ilişki kurması”dır (Özođlu, 1997).
- İlgiler doğuştan gelen özellikler değildir. Bireylerin ilgileri ancak çevreleri ile etkileşim sonucu kazanılır.
- İlgiler 4 şekilde saptanabilir:
 - Belirtilen ilgi
 - Gözlenen ilgi
 - Başarı testleri ile belirlenen ilgi
 - İlgi envanterleri ile belirlenen ilgi

İLGİ ENVANTERLERİ (DEVAMI...)

- İlgi envanterlerinin kullanımında dikkat edilmesi gereken unsurlar:
 - Çocukluk döneminde **çeşitlilik gösteren ilgiler, zamanla ayrılmaya başlar.** İlgiler ergenlik döneminde kararsızlık gösterirken, 25 yaşından sonra durağan hale gelir. Onun için ilgiler lisenin sonuna doğru ve üniversite dönemlerinde ölçülmelidir.
 - Bireyin ilgilendiği alan, onun başarılı olacağı alan anlamına gelmez.
 - **İlgi envanterleri bireyin ilgisi olduğu alanda yetenekli olduğunu göstermez.**
 - **İlgi envanterleri, belli sayıda alanlarla sınırlıdır.** Oysa, bireylerin ilgi alanları geniştir.
 - İlgi envanterlerinin sonuçları, **başka verilerle birlikte değerlendirilmelidir.**
 - **İlgi envanterleri yetenek testleri ile birlikte kullanılmalıdır.**

KUDER İLGİ ENVANTERİ

487-) Bir şair olmak.

488-) Bir sanatçı olmak.

489-) Sosyal hizmet uzmanı olmak.

490-) Matematik bulmacaları ile uğraşmak.

491-) Dama oynamak.

492-) Mekanik bulmacalarla uğraşmak.

493-) Gazete çıkarmaya başlamak.

494-) Güzel sanatlar okulu açmak.

495-) Orkestra kurmak.

496-) Dost edinmek.

497-) Saygın ve yetki sahibi olmak.

498-) Şöhret sahibi olmak.

499-) Bir makineci olmak.

500-) Bir mimar olmak.

501-) Bir kimyacı olmak.

502-) Kitap ciltlemek.

503-) Hasta çocuklara bakmak.

504-) Mektup daktilo etmek.

Alt Ölçekler:

- Açık havaya ilgi
- Güzel sanata ilgi
- Elishine ilgi
- Edebiyata ilgi
- Hesap işlerine ilgi
- Müziğe ilgi
- Bilime karşı ilgi
- Sosyal hizmetlere karşı ilgi
- İkna işlerine karşı ilgi
- Büro işlerine karşı ilgi

DAVRANIŞ TESTLERİ (2)

Kişilik Testleri

- Kişilik bireyin tüm özelliklerini (ilgi, yetenek, alışkanlık, tutum, uyum gibi) kapsar.
- Kişilik envanterleri daha çok duygusal sorunları olan bireylere psikolojik danışma yardımı sunma amacı ile kullanılmaktadır. Envanter maddeleri normal-anormal, uyumlu-uyumsuz gibi boyutlardan oluşmaktadır.
- Kişilik envanterleri daha çok bireylerin kişisel ve sosyal nitelikleri ve uyum düzeylerini ölçmek için geliştirilmiştir (Özgüven, 1994).
- Meslek seçimi, işe hazırlık ve mesleki rehberlik için de kişilik envanterleri mevcuttur.

HACETTEPE KİŞİLİK ENVANTERİ (HKE)

ACIKLAMA :

Envanter içinde EVET ya da HAYIR şeklinde cevaplandırılabilir sorular vardır. Bu sorular çeşitli durumlarda sizin genellikle ne düşündüğünüz.nasıl duygulandığınız ve ne şekilde davranışta bulunduğunuz ile ilgilidir.

Her soruyu cevaplandırırken önce sizin için cevabın Evet' mi Hayır' mı olduğunu kararlaştırınız, sonra da cevap kağıdında uygun yeri karalayarak işaretleyiniz. Cevaplandırmanın nasıl yapılacağını görmek için aşağıda iki örnek verilmiştir.

ÖRNEKLER :

	<u>EVET</u>	<u>HAYIR</u>
1.Geceleri sık sık rüya görür müsünüz?	☐	☒
2.Arkadaşlarınızdan memnun musunuz?	☒	☐

Eğer sık sık rüya görmüyorsanız HAYIR, arkadaşlarınızdan memnunsanız EVET cevabını, yukarıdaki örnekte olduğu gibi karalayarak işaretleyeceksiniz.

Açıklamanın tamamını okuduktan sonra cevaplandırmaya başlayınız. Envanter üzerine hiçbir şey yazmayınız, cevaplarınızı CEVAP KAĞIDI üzerine işaretleyiniz. Cevaplandırırken bir kişi olarak sadece kendi gerçek durumunuzu ifade ediniz. Bir soru üzerinde fazla zaman harcamayınız. İlk aklınıza gelen cevabı işaretleyiniz. Atlamadan soruların hepsini cevaplandırınız.

SORULAR :

1. Başkaları sizinle tartışmaya kalkınca hemen rahatsız olur musunuz?
2. Zıt görüşte olanlara rağmen planınızı genellikle uygulayabilir misiniz?
3. Yaptıklarınıza üzüldüğünüz zamanlar çok oluyor mu?

**Toplam 168 madde
2 alt ölçeği bulunmaktadır:**

A) Kişisel uyum Alt testleri:

- 1) Kendini Gerçekleştirme (KG)
- 2) Duygusal Kararlılık (DG)
- 3) Nevrotik Eğilimleri (NE)
- 4) Psikotik Belirtiler (PB)

B) Sosyal Uyum Alt testleri:

- 1) Aile İlişkileri (Aİ)
- 2) Sosyal İlişkiler (Sİ)
- 3) Sosyal Normlar (SN)
- 4) Antisosyal Eğilimler (AE)

DAVRANIŞ TESTLERİ (3)

Tutum Ölçekleri

- Tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir obje veya durum ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli biçimde oluşturan bir eğilim” olarak tanımlanabilir (Kağıtçıbaşı, 1985).
- Tutumlar dolaylı olarak ölçülebilir.
- Likert tipi tutum ölçekleri

PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE REHBERLİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN İSTATİSTİK DERSİNE KARŞI TUTUM ÖLÇEĞİ

YÖNERGE : Bu ölçek Üniversite Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümü öğrencilerinin İstatistik dersine ilişkin tutumlarını incelemek amacıyla hazırlanmıştır. Ölçekte, öğrencilerin İstatistik dersiyle ilgili duygu, düşünce ve davranışlarına yönelik bazı cümlelere yer verilmiştir. Ölçekte 35 adet madde ve 5 adet ifade (Tamamen Katılıyorum- Katılıyorum-Kısmen Katılıyorum-Katılmıyorum-Hiç Katılmıyorum) bulunmaktadır. Tahmini yanıtlama süresi 10 dakikadır.

Size verilen ölçeye adınızı yazmayınız, kimliğinizi belirtecek herhangi bir ifade eklemeyiniz. Burada önemli olan sizin görüş ve duygularınızdır. Verdiğiniz cevaplar gizli tutulacak, arkadaşlarınıza, anne-babalarınıza, öğretmenlerinize ya da bir başka kişiye gösterilmeyecektir. Ayrıca cevaplarınız kişisel olarak değerlendirilmeyecek, araştırmaya katılan tüm öğrencilerle birlikte bir bütün olarak değerlendirilecektir.

Lütfen bir ifadeyi okuduktan sonra aklınızda ilk geleni (x) işaretleyiniz, işaretsiz ifade bırakmayınız.

Ali Serdar Yıldız

1.Bölüm: Kişisel Bilgiler

Cinsiyet:.....

Yaş:.....

Sınıf:.....

2.Bölüm: Ölçek

	(1) Hiç Katılmıyorum	(2) Katılmıyorum	(3) Kısmen Katılıyorum	(4) Katılıyorum	(5) Tamamen Katılıyorum
1 İstatistik dersi hoşuma gider.					
2 İstatistik dersi beni zorlar.					
3 İstatistik dersine çalışmaktan keyif alırım.					
4 Matematiksel işlemler yapmaktan sıkkınlım.					
5 İstatistik verilerinin hayatta oldukça önemli bir yer arz ettiğini düşünürüm.					
6 İstatistik ders saatlerinin azaltılmasının istemim.					

TESTLERİN KULLANIMINDA DİKKATE ALINACAK BAZI KURALLAR

- Testlerin **geliştirilme amacının dışında kullanılmaması**
- Testler **farklı dillere çevrilirken o kültüre uyarlamasının yapılması**
- Bu **alanda yetişmemiş kişilerce kullanılmaması**
- Test sonuçlarının bireyi etiketlemek amacıyla kullanılmaması
- **Testlerin geçerli ve güvenilir olması!!!**
- Testler **izinsiz kullanılmamalı**
- Test sonuçları kesin değildir, **bir veridir ve birey hakkında toplanan tüm verilerle birlikte değerlendirilmelidir!!!**
- Test uygulanırken, sonuçların nasıl kullanılacağı ve kimlerle paylaşılacağı saptanmalıdır.